

עפ"ת (ירושלים) 9571-05-24 - מדינת ישראל נ' עבד אלקאדר דאר סהיל

עפ"ת (ירושלים) 9571-05-24 - מדינת ישראל נ' עבד אלקאדר דאר סהילמחוזי ירושלים
עפ"ת (ירושלים) 9571-05-24
מדינת ישראל

נגד

עבד אלקאדר דאר סהיל

בית המשפט המחוזי בירושלים בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים
[18.06.2024]

כבוד השופט מרדכי כדורי

מפרקליטות מחוז ירושלים

ע"י ב"כ עוה"ד ג'ני אבני, אסף סויסה

ע"י ב"כ עוה"ד עומייר א. מריד

פסק דין

לפניי ערעור המדינה על קולת העונש שהוטל על המשיב בגזר דינו של בית המשפט לתעבורה בירושלים (כב' השופט י' שניאור), מיום 21/3/2024 בתיק פל"א 13302-10-23, אליו צורף תיק פ"ל 2782-09-23.
הרקע:

1. המשיב הורשע על פי הודאתו בעבירות שיוחסו לו בשני כתבי אישום שהוגשו נגדו, כדלהלן: שתי עבירות של נהיגה בזמן פסילה, לפי סעיף 67 בפקודת התעבורה [נוסח חדש] התשכ"א-1961 (להלן: "הפקודה"); נהיגה ברכב לגביו ניתנה הודעת איסור שימוש, לפי סעיף 67 בפקודה; נהיגה בשכרות, לפי סעיף 62(3) בפקודה; שתי עבירות של נהיגה כשרישיון הנהיגה פקע מעל שנתיים, לפי סעיף 10(א) בפקודה; מסירת שם כוזב, לפי סעיף 62(4) בפקודה; שתי עבירות של נהיגה כשרישיון הרכב פקע מעל ארבעה חודשים ועד שישה חודשים, לפי סעיף 2 בפקודה; נהיגה ברכב ללא ביטוח, לפי סעיף 2(א) בפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970.
2. על פי המפורט בכתבי האישום בהם המשיב הודה, ביום 7/1/2019 פסל בית המשפט לתעבורה בירושלים את המשיב מלנהוג למשך תשעה חודשים. דבר הפסילה הודע למשיב ביום 26/3/2019, אך הוא לא הפקיד את רישיון הנהיגה שלו. ביום 7/9/2023 המשיב נהג ברכב מ"ר 56-491-65 (להלן: "הרכב") כשהוא שיכור, בכך שבדגימת שתן שמסר נמצא סם מסוכן. מששאל שוטר את המשיב לשמו, מסר שם ומספר זהות של אדם אחר. באותן נסיבות המשיב נהג ברכב ללא ביטוח, כאשר רישיון הנהיגה שלו לא בתוקף - לאחר שפקע ביום 15/11/2015, וכאשר רישיון הרכב פקע ביום 28/4/2023.

3. במועד הנ"ל (7/9/2023) נמסרה למשיב הודעה על פסילה נוספת שהוטלה עליו על ידי המשפט לתעבורה בירושלים ביום 17/10/2019, למשך שמונה חודשים. לאחר מספר ימים, ביום 10/9/2023, החליט קצין משטרה על איסור שימוש מנהלי ברכב. למחרת היום, ביום 11/9/2023, המשיב הפקיד את רישיון הנהיגה שלו בגין הפסילות שהיו תלויות ועומדות נגדו. בחלוף כחודש ימים, ביום 22/10/2023, המשיב נתפס כשהוא נוהג פעם נוספת ברכב בזמן פסילה, כשרישיון הרכב פקע ביום 28/4/2023, כאשר רישיון הנהיגה של המשיב פקע ביום 15/11/2015, ללא ביטוח ולמרות איסור השימוש המנהלי שניתן בנוגע לרכב.

גזר דינו של בית המשפט קמא:

4. בגזר דינו קבע בית המשפט קמא, כי מידת הפגיעה של המשיב בערכים המוגנים עומדת ברף הגבוה. לעניין זה פירט כי המשיב הורשע בשני אירועים חמורים, בהם גרם לסיכון משמעותי, הגם שהסיכון לא התממש. לאור האמור, ולאחר שעמד על מדיניות הענישה הנהוגה, קבע בית המשפט קמא כי מתחם העונש ההולם למעשיו של המשיב נע בין שישה חודשי מאסר בפועל לבין 18 חודשי מאסר בפועל, ולפסילת רישיון נהיגה לתקופה הנעה בין שלוש שנים לבין עשר שנים.

5. בית המשפט קמא עמד בגזר הדין על כך שבשנים 2018 ו-2019 המשיב הורשע בעבירות קודמות של נהיגה בזמן פסילה, זאת בנוסף לארבע הרשעות קודמות בעבירה של נהיגה כשרישיון הנהיגה פקע, בהן הורשע בין השנים 2016 - 2019. למרות האמור מצא בית המשפט קמא שלא הטיל על המשיב פסילה למשך עשר שנים, בהתאם לסעיף 40א(א)(1) בפקודה, במטרה להשאיר לו "צוהר שיקומי", כלשונו, ולאפשר לו לצאת מהמעגל העברייני ולחדש את רישיון הנהיגה שלו.

6. לצורך קביעת העונש המתאים למשיב התחשב בית המשפט קמא בהודאתו של המשיב, החרטה שהביע, הפגיעה שתיגרם לו ולמשפחתו, תקופת מעצרו, עברו התעבורתי והעובדה שהליכים הקודמים שהתנהלו נגדו לא הרתיעו אותו. לאור זאת קבע כי העונש המתאים למשיב מצוי "ברף האמצעי לעניין עונש המאסר ובחלק האמצעי תחתון לעניין עונש הפסילה". בסופו של דבר המשיב נדון לעונש מאסר בפועל למשך שנה ויום, פסילה למשך חמש שנים, קנס בסך 2,000 ₪, מאסר על תנאי ופסילה על תנאי.

תמצית טיעוני הצדדים בערעור:

טענות המערערת:

7. המערערת ממקדת את טיעוניה בשניים מרכיבי הענישה: משך פסילת רישיון הנהיגה ותקופת המאסר בפועל.

8. לטענת המערערת, כיוון שהמשיב הורשע בפעם השלישית והרביעית בעבירה של נהיגה בזמן פסילה, היה על בית המשפט קמא להטיל עליו פסילה למשך עשר שנים, בהתאם להוראת סעיף 40א(א)(1) בפקודה. לעמדתה, לא מתקיימות במקרה זה נסיבות מיוחדות, אשר על פי הדין משמשות תנאי לכך שבית המשפט יהיה רשאי להטיל פסילה לתקופה קצרה מעשר שנים. "צוהר שיקומי", כך נטען, אינו נסיבה מיוחדת. בנוסף, המשיב לא הוכיח שהמשך נהיגתו לא תסכן את הציבור. ההפך הוא הנכון, העובדה שהמשיב חזר ונהג בזמן פסילה ועבר עבירות נוספות מלמדת על מסוכנותו.
9. המערערת טוענת עוד כי הרף העליון של מתחם הענישה שנקבע בגזר הדין חורג לקולה ממדיניות הענישה הנהוגה, וכי היה על בית המשפט קמא לקבוע שני מתחמי ענישה לשני האירועים, ולא מתחם אחד.
10. לעמדת המערערת, העונש המתאים למשיב עומד ברף גבוה יותר בתוך מתחמי הענישה ההולמים. טענות המשיב:
11. בפי המשיב טענות כלפי התנהלותה של המערערת. לעמדתו, המערערת התנהלה "במחטפים ובהפתעות", כלשונו, כאשר הגישה את הודעת הערעור בחלוף 45 יום ממתן גזר הדין, מבלי שנמסרה הודעה על כך למשיב או לסניגוריה הציבורית. לטענתו, בכך נפגעה זכותו של המשיב להליך הוגן, נמנע ממנו לכלכל את צעדיו ולשקול להגיש ערעור מטעמו הוא או לבחור בייצוג פרטי. המשיב, כך נטען, סבר שעניינו הסתיים באופן סופי, והסתמך על שחרורו הצפוי ביום 19/6/2024, במהלך חג הקורבן. ערעור דומה שהוגש על ידי המדינה במקרה אחר, שנדון בעפ"ת 61042-06-23, נמחק בשל רצף תקלות כדוגמת אלה שהתרחשו במקרה זה.
12. לגופו של עניין טוען המשיב, כי לא מתקיימות נסיבות המצדיקות התערבות של ערכאת הערעור בעונש שנקבע על ידי הערכאה הדיונית. לדבריו, דין הערעור להידחות כיוון שהעונש שהוטל עליו בגזר הדין חמור, ולנוכח קבלת האחריות שלו, שאיפותיו, הצער שהביע, מעצרו במהלך המלחמה והנזק שייגרם לו ולמשפחתו. מאסר ממושך או פסילת רישיון למשך עשר שנים, טוען המשיב, לא עולים בקנה אחד עם שיקולי הענישה האחרים ועלולים להחטיא את "תורת הגמול", כלשונו. המשיב משקיע את עיקר משאביו במשפחתו, ברווחתה ובחזרתו למוטב.
13. המשיב טוען עוד, כי הוראת סעיף 40א(א)(1) בפקודה היא הוראה "יוצאת דופן ודרקונית", כלשונו, העומדת בניגוד לכלל לפיו יש להימנע מקביעת עונשים מזעריים לעבירות, ושיש בה לגדוע אופק שיקומי. מכל מקום, במקרה זה מתקיימות נסיבות מיוחדות המצדיקות את קביעתו של בית המשפט קמא להימנע מלהטיל עליו פסילה למשך עשר שנים.
- דין ומסקנות:

14. בפתח הדברים אומר כי לא מצאתי ממש בטענות המשיב נגד המערערת. המדינה לא נדרשת להגיש ערעור מטעמה במועד מוקדם מזה שנקבע לכך בדין, כפי שנעשה על ידה במקרה זה. יצוין כי ההחלטה על מינוי הסיניגוריה הציבורית לייצוג המשיב הומצאה לה כבר למחרת היום בו הערעור הוגש. אין בסיס אפוא לטענות המשיב כי המערערת חרגה בהתנהלותה מכללי הצדק הטבעי וממנהל תקין, או שהיא הביאה לכך שנמנע ממנו לבחור בייצוג פרטי. אם המשיב הזדרז להסיק כי המערערת משלימה עם גזר הדין עוד בטרם חלף המועד להגשת ערעור, ומבלי שטרם לבדוק אם הוגש ערעור אם לאו, אל לו להפנות את טענותיו בעניין לגורם אחר.
15. כך גם אין ממש בטענת המשיב לפיה ערעור דומה שהוגש מטעם המדינה נמחק בשל תקלות דומות לאלה שהתרחשו בהליך זה. בהליך אליו המשיב הפנה התרחשו תקלות שהביאו לכך שהמשיב סיים לרצות את העונש שהוטל עליו בגזר הדין ושחרר ממאסר עוד קודם למועד שנקבע לדיון בערעור. בנדון דנן, הדיון בערעור התקיים במהלך ריצוי עונשו של המשיב.
16. משבאנו לכאן, יש לבחון את טענות המערערת לגופן, בהתייחס לכל אחד משני רכיבי הענישה האמורים בנפרד. רכיב הפסילה:
17. כאמור, המערערת מבססת את טענתה נגד משך הפסילה שהוטלה על המשיב על הוראת סעיף 40א(א)(1) בפקודה, לפיה:
- "הורשע אדם על עבירה כאמור בסעיפים 62(3), 64, 64א, 65א(2) או (3) או 67, או על עבירה לפי סעיף 301ג לחוק העונשין, התשל"ז-1977, תוך שימוש ברכב, ובעשר השנים שקדמו למועד ביצוע אותה עבירה כבר הורשע לפחות פעמיים על אחת מהעבירות האמורות, דינו - נוסף על כל עונש אחר - פסילה מקבל או מהחזיק רישיון נהיגה, לתקופה שלא תפחת מעשר שנים;"
- כעולה מההוראה האמורה, המחוקק ראה להטיל על בית המשפט להרחיק מהכביש למשך שנים ארוכות נהג המועד לעבירות התעבורה החמורות הבאות: נהיגה בשכרות, גרם מוות בתאונה קטלנית, הפקרה אחרי פגיעה, אי עצירה לפני מחסום רכבת או מפני רכבת מתקרבת, נהיגה בזמן פסילה והמתה בקלות דעת.
18. יצוין כי המערערת אינה מתעלמת מסעיף 40א(ג)(1) בפקודה, לפיו:
- "בית המשפט רשאי -
- (1) בנסיבות מיוחדות שיפרש בפסק הדין, להורות על פסילה לתקופות קצרות יותר מהתקופות האמורות בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), ובלבד ששוכנע כי אין בהמשך הנהיגה על ידי הנאשם משום סכנה לציבור;"

אולם לעמדתה, לא מתקיימות במקרה זה נסיבות מיוחדות ואף לא הוכח שאין בהמשך נהיגת המשיב משום סכנה לציבור.

19. בעבר עמדתי על בעייתיות העלולה לעלות במקרה בו מדובר בנהג המועד אך ורק לעבירה של נהיגה בזמן פסילה. כפי שציינתי:

"במקרה זה ניתן לתהות ולשאול, מדוע יש בעונש של פסילת רישיון נהיגה לתקופה ממושכת כדי לסייע בהרתעתו? מה הבסיס להנחה כי מי שהוכיח שלא ניתן להרחיקו מהכביש כל עוד הדבר תלוי ברצונו הטוב (רע"פ 6115/06 מדינת ישראל נ' אבו לבן, 8/5/2007), יימנע מלחזור ולנהוג אם יוטל עליו עונש פסילה מכביד למשך עשר שנים? חוששני, כי ייאוש הנובע מאובדן התקווה לזכות ברישיון נהיגה בתוך פרק זמן נראה לעין עלול דווקא לגרום לאובדן ההרתעה, למחשבה ש"אין מה להפסיד", וכתוצאה מכך לריבוי מעשי עבירה. אולם, כיוון שמצוות המחוקק היא, אין לנו רשות להרהר אחריה.

יחד עם זאת אומר, מבלי שיהיה בכך כדי לקבוע מסמרות, כי יתכנו נסיבות בהן עונש כבד יותר מעונש של פסילת רישיון נהיגה יבטא טוב יותר את שיקול ההרתעה בנוגע למועדות הנוגעת לנהיגה בזמן פסילה בלבד. כך, עונש מאסר ממשי, שיש בו להבטיח שהנאשם לא ישוב וינהג בזמן פסילה, יתכן ויראה כנסיבה מיוחדת." (עפ"ת (מחוזי ירושלים) 7548-01-22 מדינת ישראל נ' עלאן, 14/3/2022).

20. יתכן אפוא כי אם המשיב היה מועד אך ורק לעבירה של נהיגה בזמן פסילה, היה מקום למקד את הדיון בשאלת משך המאסר ההולם והמתאים למעשיו, ולהסתפק ברכיב פסילה קצר מעשר שנים. אולם המשיב לא מועד רק לעבירה האמורה. כאמור, ביום 7/9/2023 המשיב עבר, בנוסף לעבירה של נהיגה בזמן פסילה, גם עבירה של נהיגה בשכרות. משכך, רכיב ענישה אחר, גם אם מכביד יותר, לא יכול לשמש נסיבה מיוחדת המאפשרת לבחון פסילה לתקופה קצרה מעשר שנים.

21. כפי שכבר הובהר בעבר, בית המשפט לתעבורה מחויב למלא אחר הוראות החוק. בהתקיים הנסיבות הקבועות בסעיף 40א(א)(1) בפקודה, עליו להטיל על נאשם עונש פסילה למשך עשר שנים. אכן, בהתאם להוראת סעיף 40א(ג)(1) בפקודה בית המשפט רשאי להסתפק בפסילה לתקופה קצרה יותר, אך זאת רק בנסיבות מיוחדות שיפורשו בגזר הדין. הכלל הוא כי תוטל פסילה למשך עשר שנים, ואילו פסילה לתקופה קצרה יותר תוטל רק במקרים יוצאים מן הכלל, בהתקיים נסיבות מיוחדות כאמור (עפ"ת (מחוזי ירושלים) 71265-07-19 מדינת ישראל נ' סאלם, 22/9/2019; עפ"ת (מחוזי ירושלים) 63171-07-21 מדינת ישראל נ' סירי, 15/3/2022; עפ"ת (מחוזי חיפה) 50477-12-23 זקוט נ' מדינת ישראל, 1/2/2024; עפ"ת (מחוזי חיפה) 702-01-23 אגבאריה נ' מדינת ישראל, 26/2/2023).

22. תכליתו של סעיף 40א(א)(1) בפקודה היא למנוע ממי שחזר והורשע שלוש פעמים בעבירות תעבורה חמורות להמשיך ולנהוג (ראו דברי ההסבר להצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (מס' 84) (פסילה לצמיתות בשל הרשעה בשלוש עבירות חמורות), התשס"ז-2007, ה"ח 169). מטבע הדברים אפוא, רובם ככולם של הנהגים בהם עוסק הסעיף האמור הם נהגים המצויים במעגל העברייני. במקרה זה, לא הונחה לפני בית המשפט קמא תשתית עובדתית ממשית שיהיה בה לבסס הנחה בדבר שיקומו של המשיב, ולא לכך שפסילה קצרה תסייע במקרה הקונקרטי בהליך שיקומו. "צוהר שיקומי" או מתן אפשרות לצאת ממעגל עברייני זה, כשהם לעצמם, אינם אפוא אלא נסיבות רגילות שאינן ייחודיות למקרה דנן, ושלא ניתן להכיר בהן כנסיבות מיוחדות המתירות לבית המשפט להטיל עונש פסילת רישיון נהיגה לתקופה הקצרה מעשר שנים.

23. לא למותר להוסיף ולציין, כי המשיב הפגין בעבירות הרבות שעבר באופן מצטבר זלזול בוטה בדיני התעבורה, בחוק בכלל ובצווי בית המשפט. אין בסיס אפוא להנחה שלא יהיה בהמשך נהיגתו משום סכנה לציבור.

24. דין הערעור אשר לרכיב הפסילה להתקבל אפוא. רכיב המאסר:

25. מקובלת עליי קביעתו של בית המשפט קמא, לפיה מידת הפגיעה שפגע המשיב במעשיו בערכים המוגנים עומדת "ברף הגבוה", כלשונו. כפי שפורט בגזר הדין, נהיגה בזמן פסילה טומנת בחובה סכנה לביטחונם של כלל המשתמשים בדרך ומביעה יחס של זלזול בחיי אדם, בצווי בית המשפט ובחוק. כאלה הם פני הדברים שעה שמדובר במי שעשה דין לעצמו, התעלם מפסילה שהוטלה עליו ואחז בהגה פעם אחת. ברם, נסיבות ביצוע העבירות במקרה זה מביאות לידי מסקנה כי המשיב פגע בערכים המוגנים האמורים פגיעה ניכרת ומשמעותית. המשיב הוכיח במעשיו כי אין בעיניו חשיבות לסיכון שהוא גורם לו עצמו ולמשתמשים האחרים בדרך, שאין בעיניו ערך או משמעות להוראות הדין ולא לצווי בית המשפט, וכי העונשים שהוטלו עליו עד כה אינם מרתיעים אותו ושאינם בהם להמריץ אותו לקיים את הדין.

26. ביום 7/9/2023 המשיב נתפס כשהוא נוהג ברכב בזמן פסילה, ללא רישיון נהיגה בתוקף (מעל שנתיים) וברכב שרישיונו לא היה בתוקף. בנוסף, באותה עת המשיב היה נתון תחת השפעת סמים, מסר לשוטר פרטים כוזבים ונהג ברכב ללא ביטוח. בשל מעשיו אלה, ביום 11/9/2023 הוגשו נגדו לבית המשפט לתעבורה כתב אישום ובקשה לשחרור בערובה ובתנאים מגבילים. בו ביום כתב האישום הוקרא למשיב, נמסר לו העתק הבקשה לשחרור בתנאים ומונה לו סנגור. המשיב לא התייצב לדיונים שנקבעו בבקשה לשחרורו בתנאים שהתקיימו ביום 12/9/2023, ביום 19/9/2023 וביום 26/9/2023.

27. בחלוף כחודש וחצי, ביום 22/10/2023, המשיב שב ונתפס כאשר הוא נוהג ברכב בזמן פסילה. גם הפעם המשיב נהג ברכב כאשר רישיון נהיגה שלו לא היה בתוקף מעל שנתיים, כאשר רישיון הרכב לא היה בתוקף וללא ביטוח. הפעם, המשיב נהג ברכב גם בהתעלם מהחלטת קצין משטרה על איסור שימוש מנהלי בו.

28. לא ניתן להפריז במידת הזלזול שהמשיב הביע בהוראות החוק ובצווי בית המשפט. השילוב של נהיגה בזמן פסילה ובשכרות, תוך כדי ביצוע עבירות משמעותיות נוספות, העמדה לדין בגין עבירות אלה, התייצבות למשפט ולדין בבקשה לשחרור בתנאים, וזמן קצר לאחר מכן חזרה על ביצוע עבירות של נהיגה בזמן פסילה ועבירות משמעותיות נוספות, מעצים פי כמה את מידת הפגיעה בערכים המוגנים האמורים. עונש המאסר שהוטל על המשיב, למשך שנה ויום, אינו מבטא במידה מספקת את מידת הפגיעה בערכים המוגנים, ולא ניתן משקל מספיק לעברו התעבורתי של המשיב, ששב ועבר עבירות חמורות פעם אחר פעם.

29. למרות האמור, בהתחשב במסקנה אשר לרכיב הפסילה ובכלל לפיו ערכאת הערעור אינה ממצה את הדין, אני מחליט שלא להתערב ברכיב המאסר.

התוצאה:

30. הערעור מתקבל בהתאם לאמור לעיל, כך שרכיב פסילת הרישיון יעמוד על עשר שנים, במקום חמש שנים. יתר חלקי גזר הדין יעמדו בעינם.

ניתן היום, י"ב סיוון תשפ"ד, 18 יוני 2024, במעמד הצדדים.